

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	06-11-2018	NUMMER PS	PS2018RGW17
AFDELING	LFO	COMMISSIE	RGW
STELLER:	Gerard Agterberg	DOORKIESNUMMER	030-2583915
DOCUMENTNUMMER	81DECE5D	PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

Titel : Visie Bodemdaling provincie Utrecht 2018

Inhoudsopgave

Besluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5

Bijlage(n): Visie Bodemdaling provincie Utrecht 2018

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

In de provincie Utrecht ligt ongeveer 25.000 ha bodemdalingsgevoelige veengrond. Goed omgaan met de gevolgen van bodemdaling is één van de grote opgaven die op de provincie Utrecht afkomen. Deze opgave moet in samenhang met andere opgaven worden vertaald naar omgevingsbeleid in de Omgevingsvisie. In deze visie op bodemdaling wordt een concrete ambitie geformuleerd voor het remmen van bodemdaling voor korte termijn (2030) en langere termijn (2050). Daarnaast beschrijft voorliggende visie hoe de provincie Utrecht deze ambitie samen met de betrokken partners wil realiseren. Parallel aan het visie-traject wordt een Programma-aanpak voorgesteld die in 2019 gaat starten.

Deze visie op de bodemdaling vormt een bouwsteen voor de Omgevingsvisie en is opgesteld in de geest van de Omgevingswet. De afgelopen jaren is bodemdaling hoog op de politieke agenda gekomen. Dit hangt samen met de bijdrage van veenoxidatie aan de CO₂-uitstoot, een beter inzicht in de kosten van waterbeheer, inzicht in de kosten van herstel van woningen en infrastructuur en een toenemende zorg voor waterveiligheid.

Voorgeschiedenis

Het huidig provinciaal beleid is vastgelegd in Landbouwvisie (2018), het Bodem-, Water- en Milieuplan (2016-2021) en de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (2016-2026), inclusief de bijbehorende verordeningen. In 2017 heeft de PCL aan de Provincie geadviseerd de Regierol te nemen. Ook is in 2017 het Perspectief Groene Hart 2040 opgesteld door de Stuurgroep Groene Hart. Het waterschap Amstel Gooi en Vecht en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden bereiden besluitvorming voor over de aanpak van bodemdaling. Op 12 februari 2018 bent u in de commissie RGW geraadpleegd en begin juli heeft u een memo ontvangen waarin is toegezegd om eind dit jaar met een Visie op bodemdaling te komen.

Essentie / samenvatting

De Visie Bodemdaling beschrijft de ambitie en rol van de provincie Utrecht voor de aanpak van bodemdaling in de veengebieden tot 2030 en een doorkijk tot 2050. Het is een bouwsteen voor de omgevingsvisie die in 2020 wordt vastgesteld. De ambitie sluit aan op de voorlopige klimaatafspraken van het Rijk. Dit betekent voor het onbebouwd gebied in Utrecht:

- dat de aanpak van bodemdaling wordt integraal meegenomen in het bepalen van de gebiedsopgaven in de Omgevingsvisie;
- dat deze uitwerking resulteert in het aanwijzen van drie typen gebieden met een gebiedsgeïntegreerde aanpak te weten:
 - een categorie gebieden waarin de aanpak van bodemdaling ondergeschikt is aan andere opgaven of het huidige gebruik. Hier zal de bodemdaling niet sterker worden geremd dan nu het geval is;
 - veengebieden waar ingezet wordt op het remmen van de bodemdaling door het huidige landbouwkundig gebruik met verbrede doelstellingen, zoals Agrarisch natuurbeheer en technische maatregelen te faciliteren;
 - knikpuntgebieden waar de bodemdaling sterk wordt geremd. Dit kan door het stimuleren van nieuwe verdienmodellen en/of het realiseren van andere opgaven. Het gevolg is dat op de langere termijn met een tijdshorizon van 2030-2050 ander landgebruik noodzakelijk is. In de overgangperiode tot 2030 worden al mogelijkheden onderzocht en kansen geboden aan agrariërs voor het omschakelen naar een ander landgebruik;
- dat een gemiddelde remming van het totale Utrechtse veengebied van 25-30% bodemdaling in 2030 haalbaar en wenselijk is;
- dat agrariërs duidelijkheid wordt geboden over hun perspectief en kansen om tot een nieuw duurzaam verdienmodel te komen;
- dat naast het opstellen van de gebiedsopgaven in de Omgevingsvisie ook een programma wordt opgesteld in 2019 waarmee concreet nu al aan de slag kan worden gegaan.

Voor het bebouwd gebied zal in het proces voor de Omgevingsvisie worden bepaald in welk gebied een intensieve aanpak nodig is.

De aanpak van bodemdaling is een gemeenschappelijke opgave van verschillende overheden en maatschappelijke partners. De provincie wil een regierol nemen, maar kan het niet alleen. Uiteindelijk zijn de waterschappen bevoegd gezag voor de peilbesluiten, gemeenten gaan over de bestemming en verandering is alleen mogelijk als de wil hiervoor bij maatschappelijke organisaties ontstaat. Via een netwerkaanpak zal de een deel van de planvorming plaatsvinden en een programma voor de uitvoering opgesteld worden.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Een toekomstbestendig veenweidegebied door:

- gemiddeld 25-30% minder bodemdaling in 2030 in de veengebieden;
- een verdere vermindering van bodemdaling in knikpuntgebieden in 2050;
- maatwerk oplossingen die inspelen op de verschillen tussen gebieden;
- perspectief en duidelijkheid voor de huidige gebruikers van het veengebied.

Wettelijke grondslag

Artikel 105 van de Provinciewet

Financiële consequenties

De lopende activiteiten voor bodemdaling worden gefinancierd vanuit verschillende twee programma's binnen de provinciale begroting, met een totale omvang van circa € 4,15 mln binnen de periode van het coalitieprogramma. Voor 2019 en 2020 zijn nog resterende middelen voor beschikbaar (circa € 2 mln.). In 2019 wordt een programma opgesteld. Mogelijk leidt dit tot een nieuw inzicht in benodigd budget. Ook wordt gezocht naar cofinanciering bij andere overheden en EU (POP3).

Programma	DeelProgramma	Deelprogramma	Bijdrage (in euro)
3. Bodem, Water en Milieu	3.2.2. Tegengaan Bodemdaling	AGENDA VITAAL PLATTELAND (Programma Aanpak Veenweiden)	3.200.000

3. Bodem, Water en Milieu	3.2.2. Tegengaan Bodemdaling	AGENDA VITAAL PLATTELAND (Programma Aanpak Veenweiden/Kockengen Waterproof)	800.000
4. Ruimtelijke Ontwikkeling	1.3 Stimuleren van Integrale gebiedsontwikkeling met Ruimtelijke kwaliteit.	1.3.1 Innoveren en experimenteren in ruimtelijke ontwikkeling met partners IFL programma (Investering Fysieke Leefomgeving).	100.00
4. Ruimtelijke Ontwikkeling	1.3 Stimuleren van Integrale gebiedsontwikkeling met Ruimtelijke kwaliteit.	1.3.2 Stimuleren van Integrale gebiedsontwikkeling. (Integraal gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP))	56.000

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Om de lange termijn doelstelling te halen is lokaal een omschakeling van het landgebruik nodig. Dit is in lijn met het toekomstbeeld in de landbouwvisie. Het circulair maken van de landbouw past goed bij het remmen van bodemdaling. Bij het opstellen van de omgevingsvisie zullen integrale afwegingen gemaakt moeten worden, die samenhangen met de maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, circulaire landbouw, klimaatadaptatie, woningbouwopgave. Deze visie op bodemdaling is hier een bouwsteen voor.

De provincie brengt voor alle veengebieden in kaart waar de problematiek van bodemdaling urgent is. Aanwijzing van de knikpuntgebieden vindt plaats in de Omgevingsvisie op basis van alle maatschappelijke opgaven. Om duidelijkheid te bieden over het perspectief worden in de Omgevingsvisie opgaven gecombineerd tot een beeld over welke transitie in welk gebied nodig is. Een overgangperiode biedt perspectief voor omschakeling.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Bodemdaling is een maatschappelijk probleem. Gezien de gevolgen die dit voor de huidige landbouw heeft is het op korte (2030) en middellange termijn (2050) niet haalbaar deze geheel te stoppen. Het huidige beleid voortzetten is eveneens geen optie, omdat daarmee de huidige knelpunten groter worden, er geen kansen zijn andere opgaven te realiseren en bovenal de CO₂-doelstellingen niet gehaald worden. De voorgestelde aanpak die in het Omgevingsvisietraject een integrale afweging beoogt en parallel een uitvoeringsprogramma maakt, sluit aan bij de complexiteit van de maatschappelijke opgave.

Effecten op duurzaamheid

De visie op bodemdaling draagt bij aan een duurzaam toekomstbestendig veenweidegebied.

Voorgesteld wordt de visie op Bodemdaling vast te stellen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Besluit

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen 10 december 2018;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 november 2018, domein Leefomgeving, nummer 81DECE5D.

Gelezen;

De Visie Bodemdaling Provincie Utrecht 2018;

Overwegende;

Dat Bodemdaling een maatschappelijk probleem is dat in de Omgevingsvisie integraal moet worden meegewogen en dat een aanpak gewenst is.

Gelet op;

De Statenmemo juni 2018

Besluiten:

De Visie Bodemdaling Provincie Utrecht 2018 vast te stellen als bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

w.g.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

Artikel 105 Provinciewet.

2. Beoogd effect

De visie op bodemdaling is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie. Met de visie willen we bereiken dat een duidelijke opgave vanuit bodemdaling beschikbaar is voor de Omgevingsvisie. Daarbij geeft de visie een ambitie en een wenselijke aanpak. Ook is voorzien in een uitvoeringsprogramma om in 2019 al te kunnen starten.

3. Effecten op duurzaamheid

De visie op bodemdaling draagt bij aan een duurzaam en robuust toekomstbestendig veenweidegebied doordat we inzetten op een integrale afweging binnen de Omgevingsvisie.

4. Argumenten

De noodzaak om bodemdaling nu aan te pakken in de Omgevingsvisie is groot. De afgelopen jaren is bodemdaling hoog op de politieke agenda gekomen. Dit hangt samen met de bijdrage van veenoxidatie aan de CO₂-uitstoot, een beter inzicht in de kosten van waterbeheer, inzicht in kosten van herstel van woningen en infrastructuur en een toenemende zorg voor waterveiligheid

Kanttekeningen

Bij de aanpak van bodemdaling ontstaan meekoppelkansen voor andere maatschappelijke opgaven (de energietransitie, circulaire landbouw, klimaatadaptie, woningbouwopgave). En andersom kan de realisatie van andere opgaven bijdragen aan het verminderen van bodemdaling. Voordat we de afweging goed kunnen maken moet de sectorale opgave nog meer uitgewerkt worden.

De aanpak van bodemdaling is een gemeenschappelijke opgave van verschillende overheden en maatschappelijke partners. De provincie wil een regierol nemen, maar kan het niet alleen. Uiteindelijk zijn de waterschappen zijn bevoegd gezag voor de peilbesluiten, gemeenten gaan over de bestemming en verandering is alleen mogelijk als de wil hiervoor bij maatschappelijke organisaties ontstaat.

5. Financiën

Het beschikbare budget zoals genoemd in het statenvoorstel is opgenomen in de provinciale begroting en kan ingezet worden in 2019. Indien op basis van de gebiedsopgave uit de Omgevingsvisie of het programma dat wordt opgesteld voor bodemdaling een aanvullende financiering nodig is, zal deze aan u worden voorgelegd.

6. Realisatie

In de visie op bodemdaling wordt een gebiedsgedifferentieerde opgave in de Omgevingsvisie voorgesteld. Op dit moment lopen al veel activiteiten, voorgesteld wordt om deze in een parallelle aanpak te continueren. In 2019 wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor zowel bebouwd gebied als landelijk gebied. De nu lopende projecten en activiteiten in de provincie Utrecht worden hier in samenhang bij elkaar gebracht. In het uitvoeringsprogramma komen onderstaande pijlers:

- Kennisprogramma
- Bewustwordingsprogramma
- Gebiedsontwikkelingsprogramma

- Stimuleringsprogramma
- Uitwerking netwerk aanpak

7. Juridisch

Strikt juridisch gezien heeft de provincie geen verantwoordelijkheid op het gebied van bodemdaling. De waterschappen stellen de peilen vast en de gemeenten bestemmen de ruimtelijke functies in een gebied. Gezien het regionale karakter van de problematiek van bodemdaling is er sprake van een provinciaal belang. Omdat bodemdaling een maatschappelijke opgave betreft, kan de provincie hierin een regierol vervullen. Daarnaast kan de provincie onder de Omgevingswet instrumenten kiezen om kaders te bieden voor de waterschappen en gemeenten.

8. Europa

Met de aanpak van bodemdaling levert de provincie een bijdrage aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord. Door de integrale afweging van de verschillende maatschappelijke opgaven kan recht worden gedaan aan Europese verplichtingen zoals de KRW en de Habitatrictlijn.

9. Communicatie

Het GS-besluit om de visie Bodemdaling voor vaststelling voor te leggen aan PS wordt actief gecommuniceerd via de provinciale website.

10. Bijlagen

Visie Bodemdaling provincie Utrecht 2018